

Kancelarie pracują na rzecz organizacji non profit

PRO BONO Profesjonalną pomoc prawną za pośrednictwem Centrum Pro Bono otrzymało już 20 organizacji

Minęło już osiem miesięcy od otwarcia Centrum Pro Bono. To innowacyjny program polegający na pośrednictwie między kancelariami prawnymi a organizacjami non profit w zakresie bezpłatnej pomocy prawnej. Sprawy zgłaszane są przez organizacje pozarządowe, a następnie po ich weryfikacji i opracowaniu koordynator centrum proponuje ich prowadzenie współpracującym z Centrum Pro Bono kancelariom. Pośrednictwo w udzielaniu porad prawnych jest podstawową sferą działalności centrum, które organizuje również wykłady o prawie, adresowane do osób zarządzających organizacjami non profit. Wykłady te prowadzą prawnicy ze współpracujących z centrum kancelarii. Dzięki zaangażowaniu 18 kancelarii prawnych Centrum Pro Bono udało się zainicjować działalność nieformalnej grupy ekspertów przygotowującej projekt, którego celem jest zniesienie podatku VAT od bezpłatnej pomocy prawnej.

Większość kancelarii, które zdecydowały się na współpracę z Centrum Pro Bono, to

Współpracownicy

● **Na współpracę z Centrum zdecydowali się m.in.:** Chadbourne & Parke, Clifford Chance, Dewey & LeBoeuf, Gide Loyrette Nouell, Hogan & Hartson, Kuczek Maruta i Wspólnicy, Leśnodorski Ślusarek i Wspólnicy, Linklaters, Salans, Sołtysiński Kawecki Szlęzak, Weil, Gotshal & Manges, White & Case, Wierzbowski Eversheds, Woźniak Kocur oraz firma doradcza Ernst & Young.

biura kancelarii międzynarodowych. Ich zainteresowanie działalnością pro bono najprościej można tłumaczyć tym, że polityka globalna tych firm wyznacza wysokie standardy społecznego zaangażowania. Jednak w zdecydowanej większości firm współpracujących z Centrum Pro Bono zaangażowanie społeczne wynika z osobistych starań konkretnych osób – charyzmatycznych pracowników lub partnerów. Do Centrum stopniowo dołączają także kancelarie polskie, w tym kancelaria Kuczek Maruta i Wspólnicy, Leśnodorski Ślusarek i Wspólnicy, Sołtysiński Kawecki Szlęzak oraz kancelaria Woźniak Kocur.

Centrum Pro Bono przyjmuje sprawy z dziedzin, w których specjalizują się tworzące je kancelarie prawne.

Kto otrzymuje pomoc

Od kilkunastu lat można zaobserwować wzrost aktywności społecznej, realizowanej m.in. w formie organizacji pozarządowych, w tym głównie fundacji i stowarzyszeń. W tej formie obywatele nie czekając na pomoc państwa sami podejmują się rozwiązywania wielu ważnych problemów społecznych, jak wyrównywanie szans, edukacja, rehabilitacja niepełnosprawnych, opieka nad osobami starszymi i chorymi.

Obecnie w Polsce istnieje ponad 50 tys. organizacji pozarządowych, które funkcjonują w bardzo trudnym otoczeniu prawnym, a zdecydowana większość z nich nie ma środków na skorzystanie z usług prawników na zasadach komercyjnych. Organizacje pozarządowe rozsiane są po całym kraju i z tego względu zapraszamy do współpracy kancelarie z całej Polski.

● **Jak podkreśla Julia Kluczyńska, koordynator programu Centrum Pro Bono, korzysta z bazy Centrum Pro Bono, Programu Spraw Precedensowych pomoc dużej wartości**

● Za pośrednictwem Centrum Pro Bono

kancelarie pomogły już 20 organizacjom non profit potrzebującym profesjonalnej pomocy prawnej. Przez pierwsze sześć miesięcy działalności 15 współpracujących z Centrum Pro Bono kancelarii poświęciło łącznie na pracę pro bono około 170 godzin. Przyjmując, że godzina pracy prawnika w tych kancelariach kosztuje co najmniej 100 euro, ta praca ma rynkową wartość co najmniej 17 tys. euro, które za pośrednictwem Centrum Pro Bono trafiły do sektora organizacji non profit.

Wiele możliwości

Coraz więcej kancelarii prawnych jest zainteresowanych litygacją strategiczną, o czym świadczy rosnące zaangażowanie największych polskich firm prawniczych w Program Spraw Precedensowych prowadzony przez Helsińską Fundację Praw Człowieka. Na stałą współpracę z Programem Spraw Precedensowych, zdecydowało się już kilkanaście kancelarii prawnych oraz kilkudziesięciu prawników.

Centrum Pro Bono i Program Spraw Precedensowych to dwa niezależne projekty, które oferują kancelariom kompleksowy dostęp do ważnych społecznie zagadnień prawnych. Program Spraw Precedensowych proponuje kancelariom prowadzenie litygacji strategicznej w sprawach o znaczeniu systemowym, natomiast Centrum Pro Bono zapewnia im dostęp do zagadnień prawa materialnego, z których kancelarie mogą wybrać interesującą je sprawę.

Fot. Marcin Kluczek/CVBART

programu Centrum Pro Bono, kancelarie mogą pomagać organizacjom non profit lub osobom ubogim, mogą Spraw Precedensowych lub samodzielnie nawiązywać kontakt z potrzebującymi. Często też tak robią

Wsparcie samorządów

Podczas IX Zjazdu Adwokatury przyjęto uchwałę, która wyraża uznanie dla adwokatów honorowo świadczących pomoc prawną potrzebującym i wprost wzywa pozostałych adwokatów, aby dobrowolnie i honorowo świadczyli pomoc prawną. KRRP wspiera i popularyzuje działalność pro bono wśród radców m.in. przez nagradzanie pracujących pro bono w konkursie Kryształowe Serce. Ponadto NRA wspólnie z KRRP patronują konkursowi Prawnik Pro Bono Roku organizowanemu przez Fundację Uniwersyteckich Poradni Prawnych oraz dziennik „Rzeczpospolita”.

Przeszkody i bariery

Najpoważniejszą barierą w rozwoju pomocy pro bono w Polsce są obowiązujące przepisy podatkowe i ich wykładnia prezentowana przez organy podatkowe. Głównym źródłem tych problemów jest art. 8 ust. 2 ustawy o VAT. Zgodnie z interpretacją tego przepisu przyjmowaną przez organy podatkowe, osoby i kancelarie

świadczące pomoc prawną pro bono są zobowiązane do odprowadzania podatku VAT od świadczonych nieodpłatnie usług. W oczywisty zatem sposób obowiązujący system prawny nie tylko nie zachęca, ale wręcz powstrzymuje wielu prawników i kancelarie od rozbudowywania dotychczasowej działalności pro bono.

W sprawie wyłączenia bezpłatnej pomocy prawnej z opodatkowania podatkiem VAT wielokrotnie wypowiedział się również rzecznik praw obywatelskich oraz organizacje pozarządowe, w tym przede wszystkim Helsińska Fundacja Praw Człowieka. Na konsekwencje opodatkowania podatkiem VAT bezpłatnej pomocy prawnej zwracają również uwagę organy samorządu zawodowego prawników, w tym przede wszystkim Krajowa Rada Radców Prawnych oraz Naczelna Rada Adwokacka, wskazując na konieczność wystąpienia z inicjatywą ustawodawczą zmierzającą do zniesienia obciążeń podatkowych związanych z nieodpłatnym świadczeniem pomocy prawnej.

Julia Kluczyńska

misja

● Program Centrum Pro Bono został zainicjowany na spotkaniu nt. działalności prawników pro publico bono, które odbyło się w lipcu 2007 r. w Trybunale Konstytucyjnym. W jego powstaniu uczestniczyły cztery organizacje pozarządowe – Fundacja Uniwersyteckich Poradni Prawnych, Helsińska Fundacja Praw Człowieka, Fundacja Ashoka – Innowa-

torzy dla dobra publicznego i Fundacja Public Interest Law Institute. Centrum Pro Bono funkcjonuje jako program prowadzony przez Fundację Uniwersyteckich Poradni Prawnych i finansowany jest przez Instytut Spraw Publicznych ze środków Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności w ramach Programu „Obywatel i Prawo III”.

komentarze

● Anna Obem, Ashoka w Polsce:

Od wielu lat kancelaria Weil, Gotshal & Manges udziela bezpłatnej pomocy prawnej członkom Ashoki w Polsce i ich organizacjom, za co została niedawno wyróżniona statuetką Dobroczyńcy Roku 2007. Dobre doświadczenia z tej współpracy zostały wykorzystane przy tworzeniu Centrum Pro Bono. Przy jednym z bieżących programów Ashoki, (Dis)Ability Initiative, za pośrednictwem Centrum Pro Bono nawiązaliśmy współpracę z kancelarią Kuczek Maruta i Wspólnicy z Krakowa. Jej zespół zajmuje się kwestiami prawnymi związanymi z przygotowaniem międzynarodowej publikacji o członkach Ashoki na świecie, działających w obszarze niepełnosprawności.

● Agnieszka Brzezińska, koordynator współpracy w Centrum Edukacji Obywatelskiej:

W procedurze składania wniosków o dofinansowanie projektu w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Centrum Edukacji Obywatelskiej natrafiło na skomplikowany problem związany z wymogami dotyczącymi podpisywania umów cywilnoprawnych z partnerami projektu. Dzięki pomocy Centrum Pro Bono udało nam się nawiązać szybki kontakt z mecenasem Arturem Zawadowskim z kancelarii Weil, Gotshal & Manges. Jego ekspertyza umożliwiła opracowanie formuły spełniającej wymogi grantodawcy, zgodnej z możliwościami organizacyjnymi naszej fundacji oraz uwzględniającej specyfikę projektu. Uważamy, że istnienie Centrum Pro Bono umożliwia organizacjom pozarządowym uzyskanie kompetentnych porad prawnych również w sytuacji, gdy nie dysponują one środkami na tego rodzaju doradztwo. To naprawdę wspaniałe, że istnieje miejsce, w którym organizacje trzeciego sektora, często borykające się z trudnościami finansowymi, mogą uzyskać wsparcie i pomoc prawną.

● Paulina Gotfryd, Fundacja Ja Kobieta:

W 2007 r. fundacja rozpoczęła realizację autorskiego projektu, „Odzyskać z niepamięci”, mającego na celu utrwalenie wspomnień dwunastu wspaniałych polskich kobiet, które przeżyły obóz w Ravensbrück. Prace nad publikacją nie byłyby możliwe, gdyby nie pomoc Centrum Pro Bono i Kancelarii Leśnodorski Ślusarek i Wspólnicy. Pomoc kancelarii w przygotowaniu skomplikowanych umów autorskich umożliwiła sprawną i profesjonalną realizację projektu. Gdyby nie działalność centrum i wsparcie kancelarii zaangażowanych w te szczytną ideę, wiele inicjatyw organizacji pozarządowych nie miałyby szansy na realizację ze względu na brak funduszy na pomoc prawną.